

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (kinevezések 's előléptetések; magyar tud. társasági nagygyűlés; az orvosok és természetvizsgálók nagygyűlése; a magyar borismértető egyesület közgyűlése határozati; pesti hidegvizgyógy- és edző intézet; *Baranyamegye*: adóbehajtási intézkedés, aratóréz, a honnoratorok ügye országgyűlési tárgynak nyilatkozatott, Drávaszabályozás, tisztviselők helyettesítése, törvénykezési eset, kereskedési közlekedés előmozdítása, 'sa't.; *Hontmegye*: törvényszéki bírák választása, esküttek kinevezetése, Ipolyszabályozás ügye, 'sa't.; a turóci ág. hitv. esperesség közgyűlése; 'sa't.) Spanyolország (Narvaez fölötti határzata a' cortestanácsnak; a' cortesüések berekesztve; d. Francisco infans a' tanács tagja lett; 'sa't. Anglia (trónbeszéd; a' toryk nagy többséggel bizalmatlanság-nyilvánítást határoznak a' ministerség ellen; 'sa't.) Franciaország (illei zavar-gás; a' spanyol partvidékre hajóhad készül; francia ítélet Németországról; 'sa't. Külföldi elegyhir. Dunavizállás. —

Magyarország és Erdély.

Ő cs. 's ap. kir. Felsége F a z e k a s Andrást a' Jász-Kun kerületek volt nádori alkaptányát, magyar kir. udvarnokai rangra méltóztatott legkegy. emelni.

Nesztor Istvánnak a' nm. hétszemélyes tábla törvényszéki iktatójává 's ezen legfőbb tanács váltó-jegyzőjévé lett kegy. kinevezetése által a' t. kir. ítélőtáblánál megürlt iktatói hivatalra Gruber Istvánt, ugyanezen tábla eddigi iktatói segédét méltóztatott ő Felsége előléptetni. —

A' cs. kir. pénz- és bányakamra a' Bozsabányán f. évi aug. 10kén felállított kir. bánya- és huta-igazgatói, egyszersmind bányatörvényszék-helyettesi hivatalra S z a k m á r y Sámuel oláhláposbányai bányá- és hutamestert; a' nm. magyar kir. udv. Kamra pedig a' pécskai számtartó-hivatalra Richter Fer. ugyanottani tisztartó-hivatali ellenőrt alkalmazá. Gaudi Antal végre tölgyesi harminczadossá neveztetett ki Erdélyben.

A' magyar tudom. Akademia f. évi sept. 5kén délelőtti 10^{1/4} délutáni 1^{1/2}ig tartotta Pestmegye nagyobb termében 10dik nyilvános ülését jeles mindkét nemű vendégkoszorú jelenlétében. Az ünnepet nm. Teleki József gr. b. t. tan. koronőr, zabolcsi főispán mint a' társaság első elnöke tartalmas rövid beszéddel nyitotta meg, mellyben mind egyesekre mind testületekre nézve a' haladást fő és szükséges kelléknek tanúsította, különben silányulástól 's elaljasulástól lehetetlen ovakodniok. Ezt követé a' titoknokai előterjesztés a' társaság munkálattiról 1840. nov. 16kától 1841. auguszt. 26kaig Schedel Ferencz titoknoktul olvasva (l. mai Társalkodónkat). Utána a' régi műemlékek befolyásáról az új művészetre Pulszky Ferencz előbb rendes most már tiszt. tag velősen értekezett főleg a' szobrászat és festészet történetei nyomán minden korszak 's jeles iskolának a' hajdanság örökbecsű műremekeitől kezdve mostanunkig, jó és bal tulajdon-ságát jártas szemügygyel kitüntetve, a' művészeti Akademiák hijányit is lenyegileg érintve, a' képező művészet szükséges irányát 's fő kellékét az ész 's jelen századunk kívánatához képest bizonyította be. Ezt követé Zsoldos Ignác r. tag gyászbeszéde Kossovich Károly r. tag felett magától a' szerzőtul előadva. Hü vonalmakkal tükrözé ez a' korán hamvadónak rövid de munkás életpályáját, jellemét 's érdemét, mire Kis Károly hadtudományi rendes tag a' francia köztársaság hadi szerencséje okairól világos megható alapossgal értekezett, kit a' szőpoleczon Péczely József váltott fel, meleg rokon szivből fakadó, de az igazsági vonaltól még is semmiben el nem tántoruló élet- és érdemrajzával Budai Ezsaiás tiszt. tagnak. A' tettei szendergőek minden pályaszakain keresztül vonuló nemzetiség, a' választékos nyelv, a' hálaérzésbe mártott jellemző ecset 's mindenben a' rajz kívánatához simulva zengő szózat méltó joggal magasíták a' számos hallgatóság ismételt javulását az érdemszónok iránt. Erre több rendű jelentéssel lépe föl Szalay László segédjegyző, mellyek közül 1) az 1840ki nagy jutalomra 's más dícséretre méltó munkák felől. A' nagy jutalom vagy is 200 darab arany a' nagy billikommal együtt az idén Horváth Mihály váczmegyei áldozópap 's eddig levelező, ezután akad. rendestagnak jutott az Ipar és kereskede-s története cz. munkájaért; kitűnő dícséretet nyert: Szemere Bertalan utazása 's Vörösmarty Mihály újabb munkái 4 köteté, továbbá Császár Ferencz váltótörvénybeli munkái, Győry Sándor Analysisének 2dik füzeté, Jósika Miklós regényeinek 13. és 14dik füzeté 's Kölcsey Ferencz munkáinak 1840ben megjelent részei. — Figyelemre méltótt Bezeredy Amália: Flóri könyve. 2) a' természet-tudom. osztálynak 1839ben kitűzött köv. jutalomkérdésére: „Jelöltesenek ki azon gyögy- és műtani testek, mellyek honunkban is teremnek vagy természet-tők, 's mind a' mellett részint még most is külföldről hozatnak be, részint mind- eddig kivételre nem fordítottak, mi ennek oka 's miként lehetne azt eszközölni, hogy azok nemcsak országunk szükségét pótolnák, hanem külkereskedési cik- keké is válhatnának“ bejött 3 versenymunka közül legjobbnak talált és 100 db arannyal 's ezüst billikommal jutalmazott pályairatról, mellynek: *Szegény ipar mellett szegény az ország, szegény a' haza* st. jelmondat alatti szerzője Wagner Dániel vegytudor 's a' *Siquid movendum move* jeligés Török József, 5dik évi gyögy-tan-hallgató minden nyomat. ivért 3 db arannyal jutalmaztatni határozatott. 3dik volt a' törvénytud. osztálynak 1839ki köv. jutalomkérdésére: „Határozassék meg a' büntetés értelme és célja, adassanak elő annak biztos elvei és ezekhez alkalmazható nemei; fejtsék meg, találhat e köztük helyet a' halálbüntetés és melly esetekben 's miképen és milly sikerrel gyakoroltatott ez a' régi és újabb népeknél, különösen hazánkban“ érkezett 12 rendű versenyrat közt legkitűnőbb-nek ítél és szinte száz arannyal 's ezüst billikommal jutalmazott munkáról, mellynek: *Ne ölj!* jelszavú írója Szemere Bertalan, egy másik, mellynek szer- zője Sárváry Jakab tb. 's h. ügyv. minden nyomat. ivért 3 darab arannyal jutalmaztatni határozatott. 4dik volt az 1840ki dramai jutalomra bejött 9 darabról, 's minthogy ezek a' dramának sem bel sem kül kellékeire nézve nem tanusítanak haladást, ezúttal a' jutalom nem adatott ki. Ezek után kihirdeté az idén kitűzött jutalomkérdéseket. A' történetirásai ez: Beköltöző őseink micsoda népségeket találtak hazánkban; megtelepedésük után III. András halálaig kik szállottak meg az országot; 's mellyik nép mi befolyással volt nemzetünk életére? Jutalma 100da- rab arany; a' mathesisi ez: Adassanak elő, szükséges rajzokkal felvilágosítva, valamely hegyháton átszállító, 's vizét egy közös válopontra nyerő hajózási zsílipés csatorna' tervezésének alapelvei. Jutalma 100 darab arany. Mindenik osztálybeli pályairások beküldésének változathatlan határnapja, mellyen tul semmi felelet el nem fogadható: martius 20. 1843.; midőn azt, írója' nevét rejtő pecsétes levélre hivatkozó jeijével, a' titoknok veszi által. A' beküldött másolat, melly ki nem adatás' esetében is az academia' levéltárában marad, a' nélkül, hogy a' szerző a' munka' sajtósági jogát elvesztené, idegen kézzel és tisztán írva, lapozva, kötve küldessék. Ha a' jeligés levél felbontása után kitetszenék, hogy a' munka sajtó keze' írása a' szerzőnek, ez a' jutalomtól elesik. A' 100 arany ju- talmon kívül, másod, sőt harmad-karbelinek találtatandó felelet is kiadathatik, ivenként szabandó tiszteletdíj mellett. Ez uttal kiosztatott nyomtatásban a' m. tudom. társaság Igazgatóságának (minden törvényhatósághoz hivatalosan is megküldetendő) jelentése a' Társaság 1840ki munkálkodásiról (ezt mult tévi

Társalkodónk közlé) 's pénztára mibenlétéről. A' pénztár állapotja 1840. végén köv. volt: az akad. egész pénzalap alapítványok adományok 's kamathatodokból: 357,565 fr. 40kr 's ezenkívül 798 fr. évenkénti holtigajánlat (vitalitium); a' fő-pénztár összes bevétele volt 1840ben: 26525 fr. 19^{1/20} kr. kiadása: 23554 fr. 51 kr. 's e' közt esupán jutalmazásokra: 2361fr. 20 kr. játékszinre szindarab fordítások 's páholybér fejében: 1026 fr. 33 kr. A' mellékpénztár bevétele pedig: 15,668 fr. 13^{1/20} kr. 's kiadása: 10417 fr. 16 kr. (s e' közt esupán tiszteleti és szerkesztési díj: 2735 fr. 46 kr.) mind pengőben. Végre a' nm. elnök rövid kö- szönettel rekeszté be a' gyűlést. — Idei választások az akademia résziről ezek: le- velezőtárogokká lettek: Henszmann Imre, Hunfalvi Pál, Kriza Ján., Kubinyi Fe- rencz, Lugosy József szatmárnémeti pred, Peregriny Elek, Török János és Tre- fort Ágoston; rendestagokká: Jászay Pál a' nyelvtudományi, Horváth Mihály a' történeti 's Fogarasy János a' törvénytud. osztályban; tiszteleti taggá: Pulszky Ferencz; igazgatótaggá bold. Péchy Imre 7vir helyére b. Way Miklós k. táblai báró 's Borsodmegye főispán-helyettese.

(Az orvosok és természet vizsgálók nagygyűlése Pesten.) Még 1840 év- ben Bene Ferencz k. tan. és az orvosi kar elnöke által indítványoztatva fel- sőségi helybenhagyás után, mint a' pesti orvosi karnak közgyűlése, mellyre mindazáltal hazánkban minden orvosai személyes részvevőkül meghívtak, mult tavaszon majus hónapra hivatott össze. Megjelentek azoeban nemcsak orvosi- sok, hanem sok más is, kik a' Természettudományok bármely más ágát kedvelik és mivelik, ezek közkívánatánál fogva a' némethoni nagygyűlések mintájára *Orvosok és Természettudományok* címzete alatt, mint e' lapok annak ide- jén tudaták, alakult a' nagygyűlés 's alakult minden vezérkedő befolyást mellöz- ve és alapszabályokat is alkotott. Ezek szerint a' tiszta szándéku, bő tudomá- nyu és tapasztalásu elnök szabad választással a' legközelebb sept. 6 tartandó nagygyűlésre ismét megválasztott, alelnökül adatván melléje Kubinyi Ágoston tb. 's ismét tudósságu hazánklija, ügyvivőül pedig Flór Ferencz helybeli orvos, és helyül ismét Pestvárosa határozatott. Összejöttek tehát számosan, följegyztetés szerint összesen 205, ezek közül orvos - sebészi szakból-physi- cal, geographiai és astronomiaiából; mineralogiai, geognosiai, és chemiaiból, zoológiai physiologiai és botanicaiból, báromorvoslasi és gazdaságiból. Az első t. i. sept. 6ki ülés rendelkező és vegyes volt Kubinyi Ágoston alelnök előülése alatt. Mert az elnök valamint az egész tanító orvosi kar is, Bugát F. tanárt kivéve mindedig nem vala látható. Az alelnök megnyitó rövid, de velős be- szédeben taglalta 1) mint lehetne a' Természettudományokat nemcsak magas- ban álló, de alsóbb osztályú hazánkliaira nézve is szükségök 's körülményeik, szerint gyakorlatilag üdvös hatásakká tenni. 2) mint lehetne az orvosi tudomá- nyt közjölét őrvévé 's valóságos helyreállítójává tenni t. i. vegyes személy- zetű egészségbi biztosságok, az elsőt pedig gyakorlati oktatások, kitüntetések 'sa't. által. Ezután felolvastott a' magokat bejegyzett orvosi és természet- vizsgálói társulat névszerint valamint mindazon tárgy, és munkálatok, mellyek a' szakbeli ülésekben elő fognak adatni szerzőik által. Kijelöltetett, hogy az orvos- sebészi osztály az orvosi kar épületében, a' physical az egyetem physical te- remében, a' mineralogiai seminar. térében az oroszlan című gyögyosztári épület- ben, a' zoológiai a' budapesti orvos egyesület szállásán kötő-utca Staffenber- ger házban, végre a' báromorvosai az egyetem logikai teremében. Meghatározat- tott, hogy minden a' szakosztályokban előadandó mű titkos szavazás utján vizsgáltassék meg: vajjon méltó é a' társulat munkálattiban közzé tételre, továbbá a' sept. 8. és 9kén tartandó nagygyűléseni ismétli felolvasásra. Közre tétel, hogy Besztercebánya, Kassa, és Pécs városa, 's Mármaros vármegye jövő évre kebelében kívánna elfogadni a' gyűlést, 's minden kényelemmel ellátni, ez közzönettel fogadtatott, de az elhatározás alapszabályok értelmében az utolsó napi nagygyűlésre halasztatott. Bugát tanár bemutató sok évi fáradozása gyű- mölést a' 30ezer műszöböl álló gyűjteményt, mellyeket ő részint összeszedett másokból, részint maga 's mások munkájával alkotott, 's ujjonczoknak nevezte ámbár' még 8000 hiányzik a' mult éven adott ujjonczok számához képest, és mon- dotta, hogy ő ezeket 4 füzetből álló kötetben minden vásárra egyet készítve 30 p. kr előfizetés mellett szándékozik kiadni; az egész örömmel fogadtatott. Végre a' száraz tudományi ösvénytől eltérve egyetemi physical tanár Jedlik Anian ki- jelenté, hogy az előbbi nagygyűlésen kijelentett ígérete szerint készített mester- séges rojcsi, és egyszerű szénsavanyos vizet, mellyel ő a' társaságot a' 3 órákor kezdendő ebéden szándékozik megvendégelni, miután senki másnak nem jutott eszébe erről gondoskodni, Az ebéd a' casinói vendéglőnél volt 2 pfnyi díj mellett minden személyre, mellynél vig 's startózkodás nélküli mulatozás 's elköszöntések történtek a' jó fejedelmért, a' közjó körül fáradozó kitűnőbb hon- fiakért, a' jövő évre meghívó hatóságokért világos kitétel: hogy Pestet, melly az idő és más áldozatokkal megjelent tagokat 's egyesületet figyelembe venni feledé ide nem értik, részletes szak 's többi vegyes közületekről jövő számában.

A' magyar borismértető egyesületnek f. e. juniusi öszszejövetelekor határozott közgyűlése sept. 1jén megtartván, az előre kitűzött felozlatási tárgy tanácskozásba vétetett 's érett megfontolás után végképen kimondatott a' folyó társasági év' leforgásával — az egyesület' felozlása; mihez képest ne terheltessék minden t. e. részvényes 1842ki jözsefnapi vásárkor még netalan egyesületi pinczében leendő borairól rendelkezni. — Viszszatekintve az egye- sület multjára: ámbár állása — az emberek' egyediségében gyökerezett 's egyéb nehézségeket nem említve — az által is tetemesen súlyosbult, hogy keletkezte óta egyetlen jó borév sem volt; mégis, félretéve a' tulszerénységet, a' közgyűlés minden elbizottságtól menten kimondhatnivalte, mikép az egyesület feladását meg- oldotta. Ugyanis 5 évi fenállása eredményei közé számitható annak bizonyos tu- dása, miszerint tökéletes minőségű asztali 's csemegeborok jó áron eladha- tók; némelly eddig ismételten borokat nemcsak a' közönséggel de magával a' természetével is az *egyesület* ismértetett-meg, 's meggyőzött bennünket, mi- kép hazánkban a' borkezelés 's pinczeisméreték általányosan igen esekélyek 's így azok terjesztése szükségink közé tartozik. Mint előre várni lehetett, hogy az

egyesület feloszolván minden nyom nélkül nem enyészik el, úgy valóban már a gyűlés folytában is mutatkoztak egy megváltoztatott alakban keletkezendő újabb egyesületnek csirái; *kiket ez az eddigi. cz. részvényesek vagy más hazafiak közül, érdekeltve, azoknak kívánságukra, Appiano József ur* (Pesten Almásy-ház) bővebb tudósítással *szolgáltaud.* — Megvizsgáltatván a pénztár állapotja, úgy találtatott, hogy *ha mindenki még hátralevő részvénytartozását lefizeti* — min a becsületesség elvénél fogva kételkedni nem szabad — minden társasági költség fedezése után, még mintegy 1000 pengőforint fog fenmaradni, mely summát a közgyűlés közakarattal a nemzeti szőlőiskolának, mint mellynek feladása közel rokon ezen egyesület céljaival, kamatozandó tökéül ajánlotta-fel 's annál biztosabban reményli, hogy részvényeit be nem fizetett minden t. cz. részvényes sietni fog tartozását leróni, a mire ezennel illőleg fel is szólítatik, mert ez által nemcsak lekötött szavát váltja-be, de egyszersmind egy hazai közhasznú vállalatot mozdítand-elő.

Orvostanár Ivanovics Endre ur, a hideg viznek mikénti használatáról, magának gyakorlatilag ismereteket szerzendő, ez előtt két évvel Gräfenberget látogatá meg, honnan vizszatárján Pesten, a város eredején túl, Oláh Elek majorjában, *vízgyógy és edző intézetét* fölállítá, mely ez év folyama alatt, szép számú vendégtől látogatva, kedvező sikerének, sőt többször meglepő hatásának, feltűnő bizonyosságát adá, minélfogva, mint már megalapított télen át is nyitva lesz vendégek elfogadására. Miután azonban, az említett majornak, mint esőd-alattinak, jövődjöje bizonytalan, halljuk: miszerint nemcsak az intézetet kormányzó orvos, hanem gyógymódját használó vendégei is, cs. kir. aranykulesos Festetics Antal urhoz kérelmet küldöttek az iránt: hogy a Ludoviceum szomszédságában levő kertjét, hol a víz tisztasága, könnyűsége 's elegendő hidegsége felől, mint az elhíresült Illyés kútja, úgy minden e tájon találtató forrásvíz minősége is kezeskedik, e célra átengedni sziveskedjék, minélfogva számosan kezesgetik is magokat azon reménnyel, miszerint a kőzjőért annyit áldozott honfinak méltán magasztalt emberszeretete, a szenvedők érdekében felszólamlottak kérelmét nem tagadandja meg.

Hont nyárutó 30án kezdé ez évi 3dik évnegyedes közgyűlést; a tárgyak köv. sorral vétettek tanácskozás alá: 1) A kisgyűlés jegyzőkönyve meghitelesített 's miután a tárgyak felett a kisgyűlés meghitelesítése előtt némi vitakozás történt L. ur előadására a statutumok azon pontja, mely szerint a közgyűlésben első felveendő tárgy legyen mindenkor a kisgyűlési jegyzőkönyv meghitelesítése, általjában minden közgyűlésre kiterjesztetni rendeltetett. 2) Ezen gyűlésnek egyik főtárgya t. i. a törvényszéki bírák megválasztása Sembery Imre főbíró ur indítványára — részint azért, mert nem levén a választásnak miként történendő módorja elhatározva, az e feletti tanácskozások igen sok időt kívánhatnának, részint mert az illy választások legezelszerűbben a tisztújító-szék alkalmával (mi már meszsire egy sem húzódhattik) történhetnek meg, jelenleg elhalasztatott 's e tárgy véleményadás végett választmányra bízott. 3) Felolvasatott főispánunk ő exc. levele, a mellyben Stummer József volt rendszertint eskütt helyébe a KK. és RR. által fölterjesztettek közül Thuránszky Károly tisz. alügyvéd neveztetett ki, ugyanezen levélben Paczoly János és Sántha Ignác ur tiszti aljegyzők néveztettek, kik a szokott hitet le is tették; ugyanez alkalommal többen a megye által becsületbeli eskütteknek eskettettek föl. 4) Beszédes József ur tudatja a megyével, hogy e megye azon meghívásának, miszerint az Ipoly folyó miként lehet szabályoztatásáról, 's az azon levő malmok elrendezése-ről a hely színén okúlva tervet adjon — annálfogva mert több megyében már tetteleg munkálkodik illy tárgyokban — csak octoberben tehet eleget; azonban javasolja, hogy a KK. és RR. addig is keblökből egy tbt a megyei mérnökkel — nemes Arad vgyébe, hol jelenleg a Fejér-körös szabályozásán munkálkodik — az Ipoly szabályozása tervét magokkal vive — czélserű tapasztalás végett küldenének. Ezen tapasztalás-szerzésre K a l o e s a A n t a l t b. ur, ki szives volt minden napidij nélkül ezen küldetést elfogadni, 's a megyei mérnök küldettek ki. 5) Panasz tétetvén, hogy Selmecz város a megyei határozat ellenére keblében a husárt leszállította, ezen, hacsak ugyan igaz, törvénytelen (?) tény megvizsgálására biztosság neveztetett. 6) Azon biztosság, mely Blaskovics Pál kapitány ur kocsisnéjának folyamodására mult aratási közgyűlésből kiküldetett, beadván hiteles alakban történt vizsgálatát 's ez felolvasatván a KK. és RR. a Blaskovics Pál kapitány elleni vádat alaptalannak nyilatkoztatták. 7) E megyében szállásozó Ficzgerald ezredbeli néhány katoná- és Peröcsény helység adófizelői között kiütött nagyszzerű verekedés 's vérengzés voltaképeni kitudására a megye és katonaság részéről vegyes hiteles vizsgálatok tétetvén 's azokból a kihágó, verekedő 's vérengző katonáknak szigorú fenytéket érdemlő tettek nyilván bebizonyulván a KK. és RR. a vizsgálóást illő elégtételadás végett az ezred főkormányzójához elnöki uton megküldetni határozták. 8) F. M. t b. előterjesztésére mind azon valóban terhes adózás 's kiszolgáltatások, mellyek a katonákat a regulamentumon felül nem illetik, a már e tárgyban ezelőtt négy évvel hozott végzés fonalán eltöröltettek. (Folytatjuk). Nagy József.

Pécs aug. 30án. Évnegyedes közgyűlésünk Baranyában, főispán ur ő mélt. elnöklete alatt f. hó 16án azon örömteljes hévvel, mellyel egy részről a köz jó sz. céljára buzgózkodók, más részről főelnökünk őszintén szeretve tisztelt személyének örvendhetünk, azon ohajtott szellemben folyt le, melly korunkban a ritkábbak közé számíthatatván, egyszersmind a már talán száműzöttnek is jószolt rokonérzés, szilárd rend és mérsékelt előadás kellemeit ismét honosulva láthatni megénkben újra meggyőződünk. Az érdekesebb tárgyú végzetek közé tartoznak: az adó behajtására nézve tett olly czélserű intézkedések, mellyek szerint annak beszéde egy különös határidőre rendeltetvén, az a szegény adózó nép terhelése nélkül eszközölhető leend. Az aratók, eséplők és nyomtatók része fölötti árszabás jövőn tárgyalatás alá, annak szüksége vagy haszta-

lansága felett huzamosabb lön a vita, végtére azon elv: hogy a megye ezen pozitív jogától, egyedül azért, mivel jelenleg annak csekély haszna vagyon, okszerűleg el nem állani tanácsosabbnak ismertetett, győzvé, az árszabás gyakorlata ezentulra is meghagyatott. — Az úgy nevezett tisztesebbek iránt a törvényeszerinti értelmű meghatározás országgyűlési tárgynak jegyeztetett. — A Dráva folyam kiöntéseit gátló, és már munkába vett töltésnek, minthogy az a haszonvetetlen mérnöki terv szerint vagy is inkább minden előleges terv nélkül több ezer adózó fáradságos munkájával már félig elkészült, addig míg a megyei földmérő egy új a H. t. tanácsához is fölterjesztendő tervet készítend, folytatása felfüggesztetni rendeltetett. — A marhahús f. sept. 1ső napjától kezdve 11 król 9 kra szállítottat le. — Az idő közben megürült némely hivatalokat, főispán ő mlga helyettesítéssel töltvén be Sey József a baranyavári járás főszbirájává és ugyanoda Beke János alszbiróvá, a sz. lőrinczi járásban megürült két eskütségre Jeszenszky József és Bence Ignác, végre aljegyzővé Angyal Pál, és mérnökké Csorba János neveztetek ki. — A KK. és RR. az adózó nép jobbléte érdekeit tekintőleg, kebelbeli külörvost Lósz Antalt a kancsal-szemorvoslás módjának megtanulására Pestre küldötték. — A kereskedési érdekek elősegelésére a Mohácson keresztül Eszékre menni szokott gyorskocsinak Pécs városán általi járását annak útján pártolni rendelték a K. és R. — Történt nálunk Baranyában hogy a p. uradalmi, és vértörvényi hatósággal nem bíró nriszék még 3 év előtt egy jobbágyot veszekedés miatt, rendőrségi ügyelet mellett 16 pálczára ítélvén, a marasztalt fél e részben panaszát, természetesen a törvényes gyakorlati intra dominium értelem ellenére, extra dominium, azaz a tett büntetés után terjesztette a ns megyére. A kérdés élénkebb vitát szült mint eleinte vélnök. Volt ugyanis, ki az urszéki eljárást mint törvénytörést bíróság tétet helyeslette, akkép, hogy az uriszek a magában nem criminalis, sőt inkább politiai vétségért a bűnöst méltán elítélhetette; de volt ám ollyan is, ki ezen tettet egyenesen törvénytelennek állítván, a panaszt ugyan gyűlésileg meg nem orvosolhatóknak ismérte, hanem az esetet, mint nagy tekintetű még országgyűlési tárgyalatásra is érdemesnek tartotta, és ezen szózat határozattá vált. Csak nem régiben voltam akaratlan tanuja, miként egy nőszemélynek panaszára a járásbeli tisztviselő a bepanaszolt férjre summarie 24 kemény botot méretett, és egy másik még ezelőtt, hasonlóképp engedtelenség fejében az úgynevezett olvasatlan 12. botot mint rovatta egy jobbágyra. Uraim! kik t. i. az említett urszéki kérdést jobbágyágpártoló oldalról méltóztatok felvenni, kérem igaz lélekisméretesen méltóztassatok megfontolni a dolgot: vajjon mi törvénytörés, mi emberiebb: egy törvénytörés alakult uriszek bírósága által, vagy pedig egyes tisztviselő esze után bűnhödni 's bűnhösztetni? kivált, midőn még senki a világon nem győzött meg arról: hogy egész vastag két törvénykötetünkben egy betűt találhatni, mely a megyei tisztviselőket önkényes botosztogatásra jogosítaná. — Tegnap este mintegy 9 óra tájban Pécs városának kellő közepén feltékesnyégi institutum mellett, egy kocsis annyira eltagoltak collegái, hogy az másnapra lelkét kiadá. Ma holnap el kell hinnünk, hogy tán a Bakony rengetegéhez közelit biztos menedékre nézve népes városunk; mert tudni kell, hogy elég idejük volt ám 's ütötték is a szegény embert addig, a meddig kedvük tartotta a garázdáknak, a nélkül, hogy a rendőrség csak mutatkozott volna, a gonosztevők mind a mellett szerencsésen elfogattak. Megyei püspökünk, egyházi látogatásit f. hó 16án kezdvén meg, még egészségének közbe jött változása sem lankasztá hivatása teljesítésben. Nincs plébánia, mellyben eddig volt, hol bőkezűségének, kivált a nevelés és iskolákra nézve, tanuságát nem hagyná, mindenütt tetemes alapítványokkal teremt vagy újat, vagy gazdagítja a már létezőket. I. J.

(Az 1815diki docendi methodus.) Jámor Olvasók! nem forr é föl bennetek a méreg és bosszu némi értelmetlen olvasmányok elötökbe tálatatásakor? Urak, tiszt. népészek, nem egyesült hitű papok, ág. vallásu hitszónokok, dunán- 's tiszánineni és tuli reform. lelkesztársim! vettétek észre, mikép a „Jelenkor“ f. é. 44dik számában, „a haza hitszónokhoz“ czim alatt, kárhozat van kiáltva az 1815ben betáblázott ósdi modorra erőszakolt docendi methodus bűnös fejére? Ti alig tudjátok, mi fán termett e methodus? 's mi halálos bünt követett el, hogy ellene Ribianszky olly mesteri czikornyával kikel? én pedig a kárhozat fiának teketóriás nevé iránt sem jöhetek tisztába. Ki táblázott be 1815ben? az ósdi modor é, vagy a docendi methodus? és mit táblázott be? vagy talán az ósdi modor lön betáblázatva? mi okon? ki által? mellyik hiteles helyen? 's mi czélból? Bizony, Ribianszky ur csak tiszta fejű jogász! — Mit erőszakolt a docendi methodus ósdi modorra? ah! ezt szépen értem: R. keresztelé e methodust ósdi modorúnak, még pedig erőszakkal, vérkeresztéssel, hogy veszett nevet költvén, mint betáblázatott tömérdek adóssággal terhelttetett, bukása esetén, annál könnyebb szerrel fogathassa bírói zár alá, és esődületi pert kezdethessen ellene. Csődület van tehát az 1815ki docendi methodus ellen hirdetve R. ur jelentése szerint, a esőd helye, perügylő és tömeggondnok megnevezése 's időhatár kijelelése nélkül. De, midőn a követeléseket bebizonyítandó felek szükséges adataikkal föllépni indulnának: ime, urak! lássátok a szóban forgó methodus minő állását, ha t. i. merő képtelenség é adósságból kitisztulandását reményleni? Jogászati tévedhetesemért engedelmet; e szak férjfiak közé nem tartozom. — Született tehát a már szinte unalomig emlegetett methodus 1815ben, a dunántuli helvét hitv. egyházkerület — ha jól emlékezem — Aranyoson, ns. Komárom vgyében, egyházkormányzóilag összeült világi és egyházi törvényezikkelyes előjáróitól 's termetes izmai még ezen korig sem feszülvén ki mindenütt a meghatározott hosszúságig, akár egyebek között tanítatni (csak a nemzeti fiú- iskolákról szólok, ezekről sem szabatos rendszerben) olvasást, — írást, — éneklést, — bator, értelmes hanghordozással párosult beszédbeli előadást, (ezt mi szavalásnak mondanók) fogalmazást, vallás- és erkölcsstudományt,

számlant, ter-
ját, valamint
— gazdaságtu-
szabályait 's a
kivonatban. —
azáltal mi van b-
magunk, sem
iskoláját, a m-
vatalosan tanitan-
e' methodus, ho-
születni kell, is-
ügyességétől füg-
vel némely tanít-
ret ragaszkodni.
né maga iránt az
káfhozatot dörgő-
lélekisméretesen
ves lenne egyszer-
ben ne is kezdjen
mint látszik, né-
mi abéczejének
nem használva, f-
szűkebb rövidség-
esés lehetend. Ö-
meghallani; kin-
az idézett napló-
kész az olvasó k-
ra feladott tudo-
terheltségek téh-
oldalussággal nem
szolgabíróilag n-
világosságot gyu-
kivált, midőn a
talon, hitelesítés-
ingyen: méltán
torokkal ellármá-
becsületes iskolat-
zókönyv minélel-
nitástól üres óráj-
ra, mikép őt na-
rándoztathatja, n-
ka török. Minden
kolatantó'-jával
„literariát“ szem-
meg Ön neki, h-
ajánlja papját 's
ja — megbocsát
minden buzditás-
A turóci ág-
egyházból áll, f.
évi szokott közgy-
jegyezmem, hogy
az olly gyűlések r-
rendes képviselői
gyűlésre a felügy-
fogadtatnak de a
a nyilvánosság-
tés szerint a gyűlé-
dekesbek közé ta-
hagyatott, hogy a
adják be. 2) A v-
útján eszközözendő-
ven vitele bár (öbl-
csak az 1843. janu-
ba. 4) Az esperes
szerkesztve fogna-
ni, 's miután az ed-
nak megszerzése
minden kétségge-
hogy a legközele-
eddig divatozott s-
neralis inspector-
t. i. kerületi és g-
érdeke azt minteg-
lasztatása óta csak
kalom a' grófnak
ló levél írására; j-
ellen, kik a gró-
leti felügyelőnek
his inspectori hiva-
neralis conventre
gyatott. A' gyűlé-
ügyelő mint házi
azt senki sem elle-
eszmék még nem
nyilatkozástörtén-
levelében mikép
unio reformatoru
lingva slavica car-

*) Lám. Csász-
jutalmazott ta-
**) Ha hiányt f-

számlant, természetrajzot, geographiát, Magyarország történetét, valamint Erdélyét is, statisticájokkal, egyházi történeteket, — gazdaságtudományt, technológiát, magyar nyelvtant, egészség szabályait s a t. 'S ez, urak! a kárhözatosnak kiáltott docendi methodus, kivonatban. — Ámbár e' methodusnak egy kis hiánya tagadhatlan is: mindazáltal mi van benne *oltyas, mire nem vagyunk többé fogékonyak sem magunk, sem gyermekeink? nem égre kiáltó bűn é egy tanítóban iskoláját, a' miatti búsultában*, mikép az elősorolt tudományokat kell hivatalosan tanítania, *tespedésnek adm által?* — Nem érez-korlátu, uraim! e' methodus, hogy szerinte tanítai, busító lenne; csakogy tanítónak is születni kell, ismerni szükséges körét, mellybeni szabad mozgathatása csak ügyességétől függ *); 's hitem szerint csak ez okon felettébb busító az, mivel némely tanító, bármit sugalgasson is füleibe az új szellem, betűhöz szeret ragaszkodni. Valóban, nem parányi szolgálatot tenne R. ur 's lekötelezné maga iránt az olvasó közönséget, ha, miután a' kérdéses methodus ellen kárhozatot dörgött, itéletének igazolásul egy iskolatanító — mint mondatik — lélekisméretesen vezetett naplójából kész volt bizonyos adatot idézni-fel, szíves lenne egyszerűs mind, minden teketóriázás és ironiai figurák nélkül (különben ne is kezdjen hozzá) 's egyszerűen megmutatni: vajjon a' napló-vezető, ki, mint látszik, némi ujonezdí methodus barátjakint akara, Waga János elemi abéczejének 's E. Illés Pál tanítványainak leple alatt, ezeket valódiilag nem használva, felötleni, *tanította é e'korig lélekisméretesen* a' fen legszűkebb rövidséggel elősorolt tudományt *mind?* Errenézve bizonytalán szerencsés lehetend Őn az illető lelkész, mint helybeli felügyelő saját vallomását meghallani; kinek ha hitelességét kétségbe vonná, mint bizonyos tekintetben, az idézett napló szerint, alperesét: olly adatul, melly teljes hitelű legyen, kész az olvasó közönség az iskolai jegyzőkönyvből, mellybe a' közvizsgálatra feladott tudományok félévenként bejegyeztek, kivonatot elfogadni. Ne terheltessék tehát R. ur, — kérem a' méltányos igazság nevében, melly egyoldalúsággal nem elégszik meg, — *legalább egy* illy jegyzőkönyvi kivonat szolgabíróilag meghitelesített példánya közlésével, az olv. közönség előtt világosságot gyujtani; mi sokat tesz az ügy érdekében. A' mit mig nem teend; kivált, midőn a' jegyzőkönyvet bizonyosan föllelhetni egyik parochialis asztalon, hitelesítését pedig bármelylek jólelkű szolgabíró és esküdt megteendik *ingyen*: méltán fenmarad a' gyanú, mikép „a' haza hitszónokhoz“ irt, 's teli torokkal ellármázott, szózata gonosz elámulás eredménye, nagy részben. A' becsületes iskolatanító is igen érdekében fekszik, Őn részére a' kívánt jegyzőkönyv mindeelőbbi kézhez kaphatásában segédül lenni; miiránt ha csak tanítástól üres óráján lépést tenni kénsék: ezt Őn bizonyoságul tekinthetendi arra, mikép őt naplója vezetésében ollykor pöffeszkedő fesz és önhitség ug-rándoztathatja, mi miatt aztán néha a' becsületes lélekisméretességnek is nyaka török. Minden esetre tudathatja pedig Őn, édes R. ur! isméretes „egy iskolatanító“-jával, miképen a' dunántúli hely. hitv. egyházkerület jelenleg is „literariai“ Szemlét tart az 1815ki docendi methodus felett, **) 's mondja meg Őn neki, hogy ha ő, az elbúsult, még ezentul is épen e' methodus miatt ajánlja papját 's előjáróit, kiknek nagylelkű gúnyjal — mint naplója mondja — megbocsát, a' jöltevő halál könyörületessége mellett, papjával, Őnek minden buzdítása mellett, sem lehetend békes egyetértésben. Cz. parti ref. lelk.

* A' turóci ágostai vallásu esperesség, melly hasonnevű megyében keblezett 12. egyházból áll, f. hó 26kán Kostyában az esperességi főfelügyelő házában tartá az évi szokott közgyűlést, minek érdekesb határozatiról mielőtt szólnék, meg kell jegyezni, hogy kivéven valami, rendkívüli esetet régi bevett szokásnál fogva ott az olly gyűlések mindig az esperességi felügyelő házában tartatnak, 's az egyházak rendes képviselőin 's küldöttein kívül, mások is, pedig számosan hivatalon még e' gyűlésre a' felügyelő által, sőt kik önszántokból megjelennek is, nemcsak szívesen fogadtatnak de a' gyűlési ügyek tárgyalásában is részt vehetnek. Mi tehát e' szerint a' nyilvánosságot illeti, ez ellen épen semmi kifogás nem lehet, 's a' bevett szóelj-tés szerint a' gyűlés nyílt ajtónál tartatik. Az említett gyűlés határozati közül érdekesb közé tartoznak következők: 1) A' kerületi dékánoknak szoroson meg-hagyatott, hogy a' szokott iskolai vizsgálatokról körülményes jelentésüket évenként adják be. 2) A' vegyes házasságok tudvalevő ügyének, mint sérelemnek, a' megye utján eszközözendő orvoslása határozatott. 3) Az egyházi anyakönyvek magy. nyelven vitele bár többek által a' beálló 1842. év kezdetével életbe hozatni javaslatott, csak az 1843. január elsőjével tetteg de egyszerűs mind kötelezőleg vétetik foganat-ba. 4) Az esperességi iskola tanítóji által szokott évi jelentések ezentul magyarul szerkesztve fognak beadatni, sőt az iskolai bizonyítványok hasonló nyelven kiadat-ni, 's miután az eddigi deák köriratu pecsét helyett más magyar körirással ellátot-nak megszerzése határozatott, az erre kívánt költséget egy magyar lelkű 's ajku tót minden készséggel megajánlotta. 5) A' kerületi gyűlés jegyzőkönyvéből kitünvén, hogy a' legközelebbi kerületi felügyelő választáskor a' beadott szavazatok jegyzéke eddig divatozott szokás ellenére nem közöltetik, ennek szoros megtartása, 's a' generalis inspector-választáskor ezen szokásnak ezentul alkalmazása iránt, az illető t. i. kerületi és generalis gyűlések megkerestetni határozattak, a' nyilvánosság érdeke azt mintegy szükségesitvén. 6) Zay Károly gr. generalis inspectornak vá-lasztatása óta csak most tartatván esperességi gyűlés, egyedül most nyílt legelső al-kalom a' grófnak generalis inspectorrá választásából származott örömet tolmács-ló levél írására; mellynek tartalma egyszerűs mind mintegy elégtételül szolgál azok ellen, kik a' grófot ócsárlani merészkedtek. 7) b. Jeszenák ujdun választott ker-ületi felügyelőnek hasonlóan egy üdvözlő levél iratott. 8) A' magyarországi al genera-lis inspectori hivatal tavaly óta üres levén, ennek bevett mód szerint beöltése a' generalis conventre kiküldött esperességi képviselők által indítványba hozatni megha-gyattott. A' gyűlés délutáni három órakor oszlott el, mellyet az esperességi főfel-ügyelő mint házi ur által adott dus lakoma követte.—Az uniórul szó nem volt, ámbár azt senki sem ellenzi, sőt inkább ohajtja, de úgy látszik, hogy az uniót eszközö-leszmék még nem eléggé fejlődtek ki 's a' testvér reformatusok résziről is még kevés nyilatkozást történt ez értelemben. A' trencsényi esperes egy hozzáam intézett magány levélben mikép nyilatkozik e' tárgyról azt, mint követésre méltót itt közlöm: „Si unio reformatorum nobiscum subsequeretur, quod vehementer anhelat, tunc omnino lingua slavica cardinali suo fulcro privaretur, neque tamen interiret, prout nonnul-

li excentrici slavi praemetuunt et ex eo potius ipsi Religioni, quam Linguae Slavicae obices positos haberi cupiunt, quod superfluum ac plane impium est.“ Ez alkalom-mal még aztis megemlítendőnek vélem, hogy az aug. 26kai gyűlés legelső volt, mellyen a' viták magyar nyelven is folytak, bár egy lelkész a' magyarul felszólaló P. felügyelőt olly nyelven beszélni kívánta utasítottani, mellyet mindnyájan érte-nek a' jelenlevők. Noha erre nézve mind a' megtámadt felügyelő, mind mások ré-sziről illő, de minden esetre a' megtámadó lelkész nyilatkozását rosáló válasz ada-tott, mégis minden esetre jele, mennyire szívükön viselik a' magyar nyelv érdekét 's az e' tekintetben hozott törvények szellemét, némely lelkészek közül ollyanok is, kik magyarul értenek, Pribócson aug. 26kán. Sándor Károly.

Szombaton sept. 11kén K o n t i Károly énekes és rendező javára bér-szünettel adatik Donizettinek Belizár operája első felvonása, Borgia Lucretia operája 2ik felvonása, és Bájital operája 2dik felvonása. Carl Henriette k.a. porosz kir. udv. kamaracénekesnő Belizárban: Antonina Borgia Lucretiában a' czimszerepben 's Bájitalban Adina szerepében a' jutalmaztatandó iránti szíveségből utóljára mint vendég lesz szerencsés föllépni. Asztalos Ká-roly m. k. orsz. igazg. választmányi-titoknok.

Spanyolország.

(Tanácsi határozat Narvaez ellen. A' szeptemberi nyilatkozvány megünne-peltetése. Elegy.) Azon tanácsülés igen zajos volt, mellyben Narvaez ellen-mondása vitatási szönyegre került. Carrasco ótalmazá a' vádlottat, mondván, miszerint az előbbi kormány is egészen hasonló hibát követett el, 's az egyesek nem érdemlenek olly szigorú büntetést, mint egész hatóságok, mellyek hason-ló bűnbe esnek. De kifejezési olly kiméletlenek voltak, hogy az elnök többször rendre utasítá őt; bár siker nélkül, mert több követ határozottan kívánta, hogy a' szólásszabadság gyakorlatában senki ne gátoltassék. Gomez Becerra ótalmaz-ni törekvék a' kormányt, mondván, miszerint az koránsem használt olly kimé-letlen kifejezéseket, minőket Narvaez ellenmondásában találhatni. A' vita két napig tartott, 's vége igen kemény határozatot szült; a' tanács ugyanis 42 szó-val 17ellen azt nyilvánítá, hogy Narvaez bánásmódja spanyol böcsülettel nem fér-össze, 's hogy annál fogvást a' tanácsban ülhetésre érdemetlen. — A' septem-beri nyilatkozvány évnapiját kitűnő fényvel szándékozik a' kormány megülni. Reggel álgyudörgés fogja az ünnepély nagyszerűségét jelenteni, 's Espartero az egész rendes és polgárkatonaság fölött szemlét tartand, az egész fényes vezérkar kíséretében. A' katonaság elleptetése után a' városi hatóság nyilván-nyos ülést tart, mellynek folytában három 18—23 éves szeplőtlen viseletű lány szemeltetik ki sorshuzás által, kiknek atyja fegyveres kézzel részesült a' szeptemberi nyilatkozványban. E' lányok mindegyike két ezer realt kap jegy-pénzül. — Aug. 18kán búcsut vett a' kir. palotától az eddigi testőrezred, 's az őrség helyét az új őrezred foglalta el; a' palota körül csoportozó nép elégület-lenséget fejezett ugyan ki a' változtatás miatt; de indulatját csupán szavak-ban nyilvánítá, és így nem igen aggasztá a' kormányt, melly föltett szándékát csak erőszak által engedni megváltoztatni. — A' 19iki Gaceta egész terjedelmé-ben közli a' cortes határozatot 's illetoleg új törvényt a' baszk és navarrai tarto-mányok szabadítéki kérdése ügyében. Ez új törvény annyira módosítja e' tar-tományok szép jogait, hogy árnyéka is alig marad korábbi függetlenségöknek, mi könnyen ismét újabb zavargást támaszthatand ez alig lecsöndesült tartomá-nyokban. — A' költségvetést a' tanács minden módosítvány nélkül fogadta el, ugy, mikép azt a' követkamra fölterjeszté. — Az egyházi ügyekre nézve a' kor-mány ellenmondása óta csönd uralkodik, csak a' „Correo“ jegyzé meg, mi-szerint a' spanyol ministerség nem fogja legyőzhetni a' romai politikát, mive-irva van: „Portae inferi non praevalerunt adversus eam“; melly hasonlítás a' kormányra nézve nem igen hizelgő, 's főleg a' jogministert igen boszantja. —

Anglia.

(Trónbeszéd. A' toryk bizalmatlanság-nyilvánítást indítványoznak a' ministerség iránt.) London, aug. 25kén: „Tegnap a' lordkancellár ő fels. nevében köv. trónbeszédet olvasott föl: „Mylordok és gentlemenek! Paranc-sunk van ő felségétől tudatni Önökkel, miszerint ő fels. a' legkoraiab alkalmat használta Önök tanácsához és segélyhez fordulásra az előbbi parlament föl-oszlatása után. Ő fels. valamint ez előtt, ugy most is örvendetes biztosítást kap a' külföldi hatalmak kiváratáról, továbbra is föntartani ő felségivel a' legbarát-ságosb vonatkozásokat. Ő fels. örömmel nyilvánítja Önök előtt, miszerint azon czélok, mikre 1840. jul. 15kén az ausztriai császár, porosz király, moszka czár és török szultán szövetkeztek, tökéletesen el vannak éretve, 's ő felsége örömmel látja magát képesnek ehhez még azt csatlani, hogy azon ideigleni el-váltság, mellyet az érintett szövetkezés végbehajtására használt eszközök a' szövetkezők és Franciaország közt szülnének, most már egészen megszűnt. Ő fels. biztosan hiszi, miszerint a' főhatalmak egyesülése Európa nagy érdekeit tárgyzó minden kérdésben szilárd biztosítékul szolgáland a' béke föntartására nézve. Ő fels. örvend Önöknek jelenthetni, hogy a' perzsa katonaságnak Gho-rianból kitakarodása után a' perzsa udvarhoz kinevezett követjét Teheranba utasíthatá. Ő fels. sajnálja, hogy meghatalmazottjának alkudozásai a' khinai udvarra még nem érhetek ohajtott befejezetést, 's hogy ennelfogvást a' khinai tengerre küldött haderőt munkásságba kelle helyezni; de ő fels. biztosan hiszi most is, hogy a' khinai császár átlátandja azon követelés jogszerűségét, mel-lyet ő fels. meghatalmazottja elibe terjeszteni tartozik. Ő fels. szerencsésnek érzi magát Önökkel tudathatni, hogy azon meghasonlás, melly Spanyolország és Portugália közt, az 1830ban e' hatalmak által kötött Duero-hajzasi szer-ződés végrehajtása miatt támadott, ő fels. közbenjárultával mindkét részre néz-ve békésen és böcsülettel intéztetett el. A' felsőkanadai törvényhozás által nyil-ványos munkák végbehajtására eszközölt adósság komoly gát minden további javítások ellen, miket ez egyesült tartományok jölléte kíván. Ő fels. meghatal-mazá a' főkormányzót, ez ügyre nézve előterjesztést tenni a' kanadai tanács-és követházban. Ő fels. az illeto irományokat Önök elibe fogja adatni, 's re-ményli, hogy komoly figyelmet fordítandnak azon tárgyra, mellyek Kanada jöllétét 's az ország hatalmát olly lényegileg érintik. Uram az alsóházban! Biz-

*) Lám. Császár és Kocsis az 1815ki methodus mellett is tudnak lenni példány- 's jutalmazott tanítók, ósdi létökre. Cz.

**) Ha hiányt fedezend-fel: kiegészítendő. Cz.

tositunk kell Önöket az iránt, miszerint ő fels. teljes bizalommal van Önök hü buzgalma iránt, hogy illőn fognak gondoskodni a nyilvános szolgálatról s az előbbi parlament által megajánlott pénz további alkalmaztatásáról. Mylordok és uraim! Különös parancsunk van Önöknek nyilvánítani, miszerint a kanadai, khinai és földközi tengeren történt eseményektől okozott rendkívüli kiadások, s annak mellőzhetlen szüksége, hogy nagykiterjedésű birtokaink védelmezésére illő haderőt tartsunk talpon, azon eszközök fontolgatását parancsolják, mikkor az országos jövedelmet megszoríthatni. Ő fels. ohajtja, miszerint e' cziel népének lehető legkisebb terhelésével közelíttessék meg 's érett meggondolás után ugy látszott ő felségének, hogy a' mostani viszonyok és kinevezések közt igen ohajtható, mikép figyelmüket a' külföldi termékekre szabott vám megvizsgálására fordítsák. Kötelességök leend megvitatni: vajjon nem olly csekélyek é némelyek e' vámok közül, hogy az országos pénztárba mit sem hoznak, míg a' kereskedésre nézve boszantó hatásuak. Meg fogják Önök továbbá vizsgálni: vajjon az ótalom azon elve, mellyen más illy vámok alapulnak, nincsenek é azon fokig kiterjesztve, hogy valamint az országos jövedelemre, ugy a' nemzet érdekeire nézve is károsak? Ő fels. ohajtja, hogy azon törvényeket vizsgálat alá vegyék, mellyek a' gabonakereskedést szabályozzák. Önök tiszte leend elhatározni, hogy e' törvények nem nehezítik é a' vásári szállítás természetes változásait, nem zavarják é a' kereskedést, nem teszik é rendtelenné a' pénzforgást, és nem esökkentik é a' nagy néptömeg jólétét, vagy nem szaporítják é nélkülözéseit? Mivel ő fels. azon alattvalói iránt, kik most szükség 's munkahiány miatt szenvednek, legbensőbb rokonszenvet érez, tehát oda irányozza forró imádságát, hogy Önök minden tanácskozását bölelenség vezérelje és szeretett népe boldogítására fordítsa. — E' trónbeszéd fölolvastatása után legott rokontartalmu válaszfóliat ajánlatot; de a' toryk mind a' két házban ennek vitatása előtt fóliarást kívántak ő felségéhez irányoztatni, annak nyilvánításul, hogy a' parlamenti többség nem viseltetik bizalommal a' fels. ministereihöz. A' felsőházban Richmond hg a' tory indítványt támogatá; Lansdowne, Northampton és Brougham pedig a' ministeri válaszfóliatát ótalmazák; ez utóbbi mindazáltal legnagyobb kiméltlenséggel gáncsolá a' whig ministerség tetteit. Szavazásra kerülvén a' dolog a' tory indítvány 72 szónyi többséggel győzött. Az alsóházban egészen rokon tartalmu tory indítvány forog szönyegen, mellynek vitatása híhetőleg legalább 3 napig fog tartani, 's annak bevégezése után a' ministerség azonnal lelépend. Ministeri lapok igen sajnósnak mondják, hogy ministerváltozás esetén még a' királyné udvarhölgyeit is az új pártból szokás választani, melly körülmény rabságig alázza le a' királynét. Magánykörökben beszélik, mikép Viktoria királyné határozottan oda nyilatkozott, hogy ha már csakugyan változtatni kell is udvari környezetét, legalább politikai jelentőségű hölgyeket nem fog többé oldala mellett szivelni, 's legkevésbé miniszterek nővéreit. — A' tory kormány még föl sem ütö fejét 's Irlandban már is hatalmas emelkedik az orangista párt; a' boynai csata emléknapiját fenhéjázó fényvel ünneplék meg, 's minden uton utfélen talált katolikus ellenhangos szidalmakat kiáltoztak, mellyek itt ott durva bántalmakra is fajultak. Enniben kérelmet szavaztak a' királynéhez a' veszélyes orangista uralkodás elhárításaért, 's most szélliben Amerikával kezdik Angliát fenyegetni az irlandi szabadelműket. Igy a' Dublin Pilot legközelebbi száma ezt írja: „Ha Napoleon gőzösekkel birt és Irland becsét ismerté volna, ugy már rég tökéletes szabadságnak örvenden Irland. De Amerika bir gőzösekkel és ismeri Irland becsét, 's a' dőllyfős Angliát csakugyan megtanítjuk még emberségre.“

Franciaország.

(Lillei zavargás. A' spanyol partvidékre hajóhad készül. Francia itélet Németországról. Elegy.) Paris, aug. 23kán: Lilleben 20kán este komoly zavargás ütött ki; a' hatóság előre értesült, miszerint a' rendbontók a' megyeházat és telegrafot szándékoznak megrohanni; 's csakugyan valósult is a' hír. Este nagyszámu néptömeg csoportult össze a' tanácsház előtt 's komoly fenyegetőzések közt az ablakokat beveré, és a' föllegvárba zárt foglyok szabadon bocsáttatását sürgeté. Több sikertelen fölszólítás után a' rendes katonaság erőszakkal oszlatá el a' zavargókat. Innen a' fegyvertérre gyülekeztek a' zavargók, hol nagyobb macakassággal ellenkeztek a' katonasággal, 's két vasas lovag tetemesül megsérült a' sűrű ködöbások által. Egy utcában torlaszt is emeltek már, mit azonban tüstint leromboltak a' katonák. Este 15 elfogatás történt. A' tolongásban a' fő rendőrbiztos is megsebesült. A' nemzetörség nagy készséggel segíté a' rendet helyre állítani. Másnap az egész városban teljes csönd uralkodék. — A' Courrier français levelet közöl Toulonbul, melly szerint Hugon hajóvezér hadosztálya nem fegyvereztetik le, hanem 12 hajó legnagyobb gyorsasággal vitorlát eresztend, még pedig nem keletre, hanem a' spanyol partvidék felé, mi azt látszik bizonyítani, hogy a' francia kormány csakugyan némi módosítást szeretne eszközölni Spanyolország belföldi politikájában. — Delrientől „A' mostani és régi Bajorország“ ezim alatt igen érdekes munka jelent meg, mellyben többi közt így nyilatkozik: „Spanyolországot nem ismerem, 's azt valóban sajnálom; de ha, összeszedvén azon különböző képeket, miket arról előnkbe főtének, következő bevezetést írhatnék róla: van olly idegen ország, hol egyenlő ellankadás látszik emberek és tárgyak fölött uralkodni, hol a' nap minden reggel csak köhahnok, romok és elfajult népség fölött világít, hol mesterkelt polgárisulás és fölületes munkásság csak gyéren rejtegeti a' kényurasági erkölcsök és hagyományok foltjait; hol az emberi társaság vakbuzgó és kéjtelgő, nyugtalan és szobaörzö, regényes és gyönyörvadász, hol aszszonyok természetből szépek, nemeslelkűek, szeretetre nagyon méltók, de nevelésre nézve aljasak, hol a' szabadság csak szavakban, de nem tettekben alapszik, olvasóim alkalmasint azt mondánák, oh ezen szerencsétlen ország bizonyosan Spanyolország; de én szomoruan így szólék: nem, az Bajorország. Németország e' sajtószertü tartományá Juliához hasonlít, ki a' Capuletok családi czintermében fölébred-

vén, az őt környező siremlékek látásakor nem tudja, él é, vagy csakugyan valóban megholt. Ha a' bajor városok utcáin növő fü nem suhogna a' lovak lábai alatt, ha a' fák helyét elfoglaló falak arra nem figyelmeztetnék az utazót, hogy a' mezőségről már csakugyan a' városba érkezett, ugy bizonyosan e' városok közepett és országuton képzelné magát, még pedig minő országuton? Hoszszu homokbuczkás Meander-kanyarulatok, majd sikon, majd csekély dombok közt; szürke és tetves (pouilleuse) növényzet; hallatlan ritkasága a' gondolkozó és kérdőző állatoknak; tiszta de olly szegény vendégfogadók, hogy csak szánakozást gerjeszhetnek, de enyhet nem nyújthatnak; mindenütt: köménykenyér, sáfrányleves, szurkos sör, és száraz főzelék! A' faluk félig kunyhókból, félig várakból állanak, mellyek bástyáin marhák legelnek, míg a' pásztor az árokban, kutyája pedig a' lőrészben alszanak; zárt paloták, nyitott templomok, kutak viz nélkül, kalváriák isten nélkül; de mindenütt csak szomorú romok és omladványok! — A' toulousei eseményeket tárgyzó kormányrendelvényut Arzac fölszólítása következtében az egész amienssi ügyvédi kar egyhangulag törvénytelennek nyilatkozta. — Ledru-Rollint ismét heves beszédje miatt eskütszék elibe rendelé állíttatni a' kormány. — A' vincennesi erősitvényeken még vasárnap is folyvást dolgoznak. — Az adói rendszer vizsgálata végett rendelt összeírásnál gyakran legferdebb állításokkal törekedtek a' népet több helyen nyílt ellenszegülésre bírni. Igy például Neversben köv. furcsa eset történt: a' perügyi tisztviselő egy házba lépéven, megtekinti annak belsejét, mit a' lakosok igen fenyegető arckifejezéssel türtek el. Körül nézvén magát a' tisztviselő, kérdé a' lakosok nevét, 's néhány percz múlva azonnal távozni indult. Ekkor az egyik aszszony megfogá karját, 's kérdé őt, hogy vajjon csakugyan elvégezte é már dolgát, mire igenlő választ kapván, csudálkozással mondá, hogy ők azt hitték, miszerint a' kormány minden ruhadarabot is össze akar iratni, hogy a' szegénység legesekélyebb értékű vagyonára is adót róhasson. E' történetkét a' szomszédasszonyok azonnal házból házba terjeszték, 's igen nagy szolgálatot tettek a' kormánynak, mert az összeírás azontul az egész városban minden ellenkezés nélkül legnagyobb csöndben véghez ment, 's a' szomszéd városok is annyira okultak, hogy már nem zárják ki ez egyes házakból az összeíró tisztviselőket.“

Külföldi elegyhr.

A' Vezúv egészen nyugodt, mit a' történt légköri változások után majd csudának tarthatni. Jul. 17kén a' sirocco szél a' növényeket, jelesül a' szőlőt mindenütt elégette. A' Vezúv kitörését több jelből jósolták, minek egyike a' vulkán nagy nyugalma. — Az aargau kolostorok ügyében kinevezett közgyűlési választmány csak lassan halad tanácskozásiban, mivel egy rész egy kolostort sem akar visszaállítani, más valamennyit, harmadik ismét csak néhányat. — Heidelbergben egy polgárt a' nagyhg fölségsértéseért elfogtak. Az elfogott t. i. egy korcsmán nem a' legszebben nyilatkozott a' hg személyirül. — M. Frankfurtban egy francia egy jó-féle házban összeveszett a' gazdaszszonnyal, ki a' rendőrséget segítségül híván, a' francziát a' városházhoz vitték. Erre sok nép csődült össze, 's midőn a' főörtányánál vonult el a' felügyelő katonatiszt, fegyvert fogatott és töltetett katonáival; de azért semmi szerencsétlenség nem történt. — Berlinben azon fogadó előtt, hol Thiers szállva volt, egy csapat fiatal ember összegyűlt 's különféle német hazafiai dalokat kezdett énekelni, de a' rendőség azon nyilatkozata, hogy e' helyen és ez időben a' dalt tovább nem engedé énekelni, a' fiatalokat csakhamar eloszlatta. — Midőn Thiers a' jeni csatátért Weimarból meglátogatta, Koby kap. kérdezte tőle: nem akarná é azt Jenabul meglátogatni. Thiers nem-mel felelt 's kérdé: esendesen vannak é a' diákok? —

M. Alit a' szultán meghitta Konstantinápolyba, hogy tanácsával segítse rajta, de Ali alkalmasint azt fogja mondani a' szultán szives hívasára: „me vestigia terrent.“ — A' török hajóhad Tunisba vitorlázand a' bey megtanítására, miért némelyek azt hiszik, hogy a' francia hajóhad is a' tájra menend felvigyázní. — Oroszország folyvást roppant erőt fordít e' cserkeszek meghódítására, de a' moszka fegyver még is kevésre tud boldogulni. Az ellenség kétségbeesve harcol, 's mi legcsudálatosabb, mindig ujított erővel, miért a' moszka csak igen kevés borostyánt nyerhet 's azt is véghetetlen nagy áldozattal. Idejárul még az is, hogy a' sereg élelmezése fölötté nagy bajjal jár, 's megesik hogy a' katona sokszor egész nap sem kap kenyéret, és mikor kap, akkor is rozsat. Azélelemhiány és éghajlat nagyon gyériti az orosz csapatokat. — M' Leod pörét Uticában sept. 9én veszik fel. — Az amerikai sajtó többsége örül az angol whig ministerség megbuktának, mivel azt hiszi hogy a' torykkal biztos labon fognak állni. Azonban a' New-York Herald szerint köv. pontok felett van a' meghasonlás Angliával: 1) az éjszakkéleti határ, 2) éjszaknyugati határ; 3) Caroline gözös és M. Leod; 4) néhány amerikai hajó elvétele azon gyanuból, hogy rabszolgakereskedést üznek Afrika nyugati partjain. Az 5dik pontot t. i. a' négerek felszabadíttatását az angolok amerikai birtokában elhallgatja, mi a' rabszolgatartó déli egyesült sztatusok szemében nagy szálla. — 1ső Ferencz állószlopát Grätzben aug. 20kán leplezték le. — Egy újabb khinai levél melly Amerikán át érkezett Angliába, megvalósítja a' khinai kormány készületit és utolsó emberig ellenállását az angolok ellen. Kantont a' lakosok nagyobb részint oda hagyták, 's mihielyt az angolok Bokka Tigrist megtámadták, az ég fia azonnal parancsot adott három mandarinnak hogy Cantonba siessen, és seereget gyűjtéven az angolokat irtsák ki. A' khinaiak vesztesége az angolokkal volt különféle csatában 2500—3000 emberre és 600 álgúra megy. A' khinai császár 100 ezer tallér jutalmat tett egy angol sorhajó elrontására, 10 ezret egy gőzhajóra, 50 ezret Elliot kapit. elevenen elfogatására, 30 ezret fejére. — Thiers Drezdába megérkezett. —

Dunavizállás: sept. 7kén: 5' 4" 3" a' zerus felett.

szombat, sept.

FOGLALAT: Magvállalások iránti nemzetilelésiről végzés törvény

A' n. m. k. r i e l y Lajos czad - ellenört a' hasonló rangban gálót lépteté; vé munkaintézőt sów

Budapest

tők. Felelet gr. e' munka kétségbe a' részrehajlatlan fogásai mellett is védírat talán még írat tevé; mert a' sa e' védíratot, a' lehet az jó ügy, a' nem szándékunk néhány rövid ész lapjában többször 's mindjárt bevez jának e' szavait: mi oda látszik m érzelmait akará f hézagot kipótlani véve nem igen kú részvétgerjesztés hogy illy ügy kiví szánakozó részvé előre megveszteg jónak, mit a' hi gyébiránt csekély először ugyanis 15 évi távolba vi megfordított szer megmentésére fiaink közül többé ugyan ő idézte lét és: vajjon a' ha kor sem követnének lelkes föllépése bári törekszik is kell, mit eddig je mondjuk tehát, 's szent mentek, 's kedést, mire a' g kor is szorosan a kissé keserűbb sz ja 's mindenkor a szor mondja ugya az illy mondogatá ismét azt látszik t számít, kik azon vetkező élesbesz jában nem tartja k kis megkülönböz írat szerzőjétől s szoros kapcsolatunk élőnek, ha e ezen fölébresztés 's mi Széchenyib e' nézetünkben a Fouquier Tinville a' szálkát keresi, szerző ugyanis m dásít idézi a' gróf ez által azon gya személyes ellensé benső meggyőző fegyvernek nevez összehalmozott é után ezt nem tette az ész sugalta oko